

Revidert skolebibliotekplan for Skien kommune 2026-2028

Hvorfor skolebibliotek?

Det er et mål at alle elever i Skiensskolen skal ha et likeverdig skolebibliotektilbud. Vi har en spredt skolestruktur, og mange av skolene ligger langt fra kommunens hovedbibliotek og filialene. Skolene som har en bibliotekfilial lokalisert ved eller på skolen, må ha systemer og ressurser som sikrer god bruk av mulighetene dette gir.

Et velfungerende skolebibliotek reduserer betydningen av elevenes sosioøkonomiske status ved å gi gratis tilgang til kunnskap og litteratur for alle. Skolebibliotekplanen kan ses i sammenheng med vår kommunale temaplan for oppvekst, der ett av delmålene er: «Alle barn og unge opplever læringsarenaer kjennetegnet av mestring, trivsel, faglig- og sosial utvikling i Skien kommune». Skolebiblioteket er en viktig arena for å kunne nå dette.

Fra Stortingsmelding 34, 5.1.2, Kunnskapsdepartementet september 2024:

Skal elevene ha lyst til å lese og skrive, trenger de tilgang til oppdatert og variert litteratur i ulike sjangre. Motivasjon for lesing handler også om å lese noe de kan kjenne seg igjen i eller er interessert i. Derfor er det viktig med gode skolebibliotek med variert litteratur som gir elever med ulik bakgrunn, likere tilgang på litteratur.

Forskning viser at systematisk bruk av skolebibliotek i opplæringen har positiv innvirkning på elevenes læring og leseferdigheter, og bidrar til å utjevne sosiale forskjeller. Skolebiblioteket skal bidra til å utvikle språkferdighetene, leseferdighetene og elevenes evne til å tenke kritisk. For å utnytte potensialet som ligger i et skolebibliotek, er det viktig med et tett samarbeid mellom lærerne og biblioteksansvarlig. Om den eller de som jobber på skolebiblioteket kjenner elevene, vil de kunne ta hensyn til at elevene har ulike erfaringer med det å lese og at de har ulike forutsetninger, interesser og behov.

For fremtidens elever er det viktig å kunne kommunisere, samhandle og delta gjennom lese-, skrive-, muntlig kompetanse og demokratisk kompetanse, og å kunne utforske og skape gjennom kreativitet, innovasjon, kritisk tenkning og problemløsning. Et velfungerende skolebibliotek vil være en viktig bidragsyter inn i skolens arbeid med å gi denne kompetansen.

Denne planen inneholder en standard. Målet er at alle skoler skal strekke seg mot denne standarden slik at alle elevene i kommunen får et likeverdig tilbud. Standarden er et verktøy å jobbe etter for å oppnå dette målet.

Forankring – Lover, forskrifter og strategier

Opplæringslova §15 - 5.: Elevane skal ha tilgang til skolebibliotek.

Forskrift til Opplæringslova §11-2: Skolebibliotek

Skolebiblioteket skal bidra til å utvikle språkferdighetene, leseferdighetene og evna til å tenke kritisk hos elevane, og til å jamne ut sosiale forskjellar.

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elevane har tilgang til eit skolebibliotek eller eit anna bibliotek som er særskilt tilrettelagt for skolen. Biblioteket skal vere tilgjengeleg for elevane i skoletida, slik at biblioteket kan brukast aktivt i opplæringa på skolen.

Sammen om lesing - Leselyststrategien 2024-2030

Felles løft for mer lesing

Norske barn og unge har lavere leselyst og dårligere leseferdigheter enn før. Det er en utvikling vi skal snu. Vi skal øke leseferdighetene til barn og unge, skape leselyst og leseglede. Vi vet at jo mer vi leser, desto bedre lesere blir vi.

Vi skal bygge en sterkere kultur for lesing.

Vi skal legge til rette for at barn og unge har god tilgang til variert litteratur.

Vi skal satse på skolebibliotekene.

Vi vil styrke litteraturformidlingen, slik at barn og unge får litteratur som motiverer og gir lyst til å lese.

(Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet 2024, s.6)

Som et ledd i regjeringens leseløft, vil de legge til rette for at alle elever på alle trinn har minst 15 minutter lesekonsentrasjon i fysiske bøker hver dag.

Lesekommisjonen

Lesekommisjonen er et ledd i Regjeringens leseløft for å styrke leseferdigheter og stimulere leseglede blant barn og unge. Kommisjonen skal beskrive hvordan barnehager og skoler kan jobbe med lesing og anbefale konkrete tiltak.

Regjeringen prioriterer lesing høyt, og har allerede igangsatt flere tiltak som skal bidra til mer lesing og bedre leseferdigheter.

Kommisjonen skal levere sine anbefalinger til Kunnskapsdepartementet i januar 2027.

Denne planen vil revideres i tråd med anbefalingene de kommer fram til.

Skolebiblioteket i Kunnskapsløftet

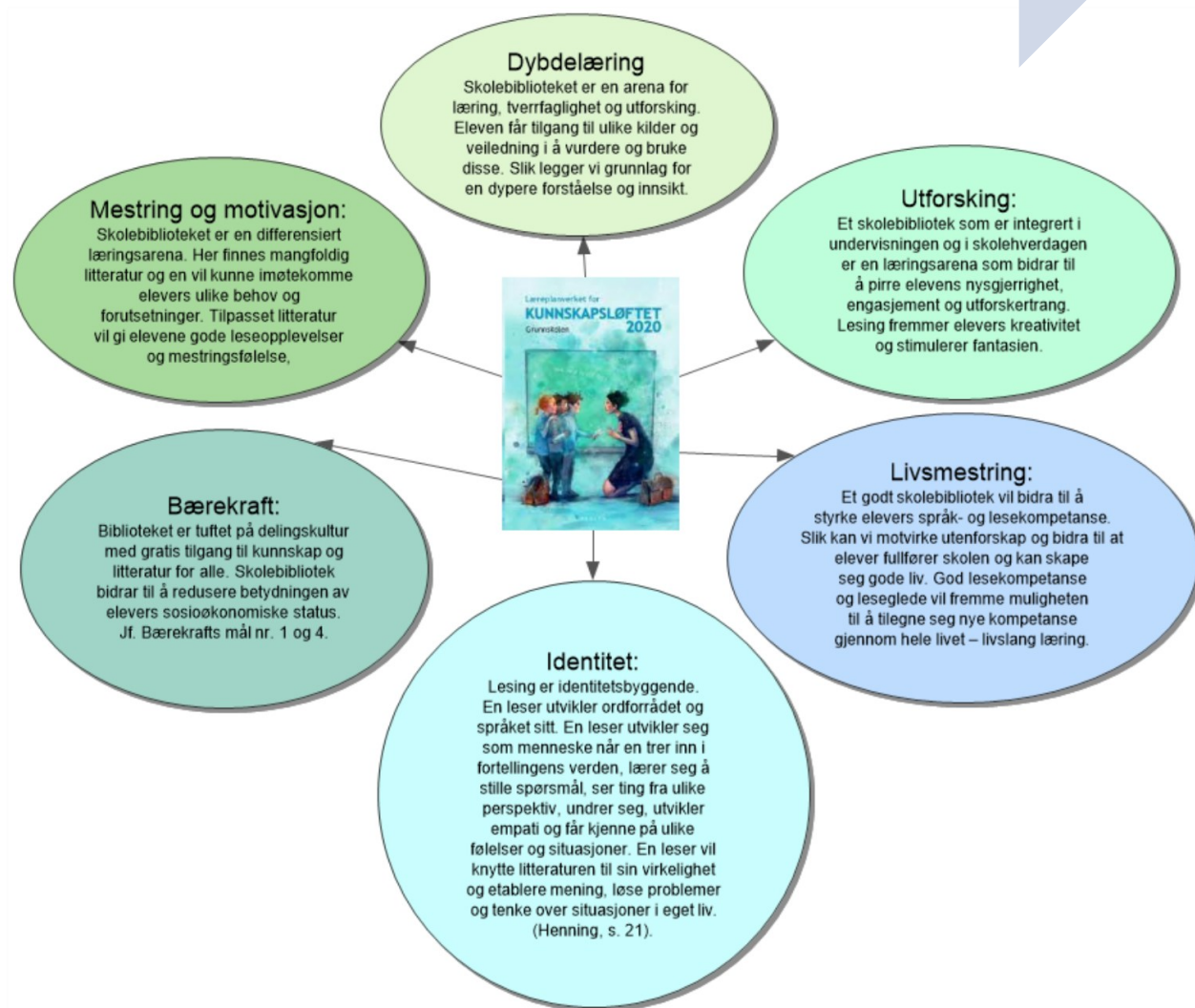
Kompetansemål

Etter 2. trinn:
Låne og lese bøker fra biblioteket.

Etter 4. trinn: Velge bøker fra biblioteket ut fra egne interesser og leseferdigheter.

Etter 7. trinn: Orienter seg i faglige kilder på bibliotek og digitalt, vurdere hvor pålitelige kildene er, og vise til kilder i egne tekster.

Etter 10. trinn: Lese skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samiske og andre språk, og reflektere over tekstenes formål, innhold, sjangertrekk og virkemidler. Bruke kilder på en kritisk måte, markere sitater og vise til kilder på en etterrettelig måte i egne tekster.

Standard for skolebibliotek

Skolebiblioteket som pedagogisk ressurs	Skolebibliotekets rolle for elevens læring	Skolebibliotekets rammer
• Skoleledelsen er godt kjent med lov og forskrift om skolebibliotek og leselyststrategien, og ser verdien av et godt skolebibliotek • Skolebiblioteket skal fungere som et læringssenter og være en integrert og varig del av skolens pedagogiske virksomhet. • Skolebiblioteket er tydeliggjort i skolens planer. • Skolen har gode rutiner for samarbeid mellom skolebibliotekar og lærere. • Skolebiblioteket fungerer som en trygg sosial møteplass for elevene. • Skoler med folkebibliotekfilialer samarbeider med og benytter filialen som et senter for læring og leselyst.	• Skolebiblioteket spiller en viktig rolle i arbeidet med å utvikle elevenes språk- og lesekompetanse. • Skolebiblioteket er sentralt i arbeidet med informasjonskunnskap, kritisk tenkning og kildebruk. • Skolebiblioteket er en arena for litteraturformidling med et variert utvalg av oppdatert skjønn- og faglitteratur som stimulerer til lesing.	• Skolebiblioteket har et godt og oppdatert utvalg av litteratur tilpasset elevgruppen • Skolebiblioteket bør være tilgjengelig for elevene hele skoletiden. • Skolebibliotekaren bør ha pedagogisk utdanning. Bibliotekfaglig utdanning eller videreutdanning bør prioriteres. • Skolebiblioteket er et innbydende rom og bør ha en sentral plassering på skolen. • Rektor setter av et årlig bokbudsjett for skolebiblioteket. Beløpet bør justeres etter antall elever. Veiledende: Minimum 100 kr per elev per år. • Elever med lesevaner tilbys utlån av lydbøker via Tibi. (Biblioteket for tilrettelagt litteratur)

Ansvarsområder

Rektors ansvar	Skolebibliotekarens ansvar	Lærernes ansvar
• Sørger for bemanning og ressurser som muliggjør at skolebibliotekaren aktivt kan bidra til elevenes leseutvikling og leseglede i samarbeid med lærerne. • Sikrer at skolebibliotekaren har relevant kompetanse for oppdraget, og får mulighet til å delta i kompetanseutvikling og nettverkssamlinger. • Ser til at skolebibliotekaren deltar i skolens fellesmøter slik at hen holder seg oppdatert på bl.a. skolens arbeid med lokalt læreplanarbeidet. • Setter jevnlig av tid i fellesmøter til informasjon og formidling fra skolebibliotekaren. • Legger til rette for elevmedvirkning til drift og innhold. • Legger til rette for at skolebiblioteket fungerer som en læringsarena.	• Utvikler og følger opp skolebiblioteket i samarbeid med rektor, lærere og elever • Samarbeider med lærerne om lesestimulerende tiltak. • Samarbeider med lærerne om å finne rett bok til rett elev. • Holder seg oppdatert på ny barne- og ungdomslitteratur og egnet faglitteratur. • Innkjøp til skolebiblioteket; samlingsutvikling og kassering. • Holder skolebiblioteket ryddig, systematiserer og vedlikeholder boksamlingen. • Holder seg oppdatert på biblioteksystemet. • Samarbeider med Skien Bibliotek • Utvikler sin kompetanse innenfor språk - og leseutvikling, medie -og informasjons-kunnskap. • Har god kjennskap til gjeldende læreplan. • Deltar på kurs, samlinger og nettverk. • Kan være en samarbeidspartner for lærerne i forberedelse av tverrfaglige temaer og prosjektarbeid. • Engasjerer elever i driften av skolebiblioteket.	• Bruker skolebiblioteket aktivt i det pedagogiske arbeidet. • Setter av fast tid til besøk på skolebiblioteket. • Samarbeider med skolebibliotekar om bruken av skolebiblioteket i tråd med skolens planer. • Samarbeider med skolebibliotekar om lesestimulerende tiltak. • Samarbeider med skolebibliotekar om å finne rett bok til rett elev. • Bruker skolebiblioteket som en lesestimulerende arena, læringssenter og et «annerledes» rom for elevene. • Bruker tilbudene som finnes på Skien Bibliotek og filialene.
Skoleeiers ansvar		
• Synliggjør skolebiblioteket i overordnede planer og holder skolelederne oppdatert. • Legger til rette for samarbeid og nettverk mellom skolene og med hovedbiblioteket. • Legger til rette for at skolebibliotekansvarlige kan delta på kurs og annen kompetanseheving. • Bistår med nødvendige IT-løsninger for skolebibliotekene.		

Tips til bruk av skolebiblioteket i hverdagen

1. Elevmedvirkning

Elever kan brukes aktivt i arbeidet med skolebiblioteket. Elever fra mellomtrinnet og på ungdomstrinnet kan søke jobb som skolebibliotekassistenter eller skolebibliotekambassadører.

Forslag til arbeidsoppgaver:

- Registrere ut bøker og sette på plass
- Rydde i hyller
- Lage bokutstillinger
- Lese og anbefale nye bøker til medelever

Flere idéer på www.skolebibliotek.no.

2. Bibliotektimen – en oppskrift

SAMLING i plenum (15 min)

- Presentere bøker – lærer/elev presenterer og samtaler om aktuelle bøker
- Hvis man har tid, kan man også ha:
- Høytlesning
- Sjangerlære
- Forfatterlære
- Aktivitet og mål ut fra læreplanen

LÅNETID – bør tidsbegrenses! Maks. fem minutter. Rett bok til rett elev!

Elevene låner bøker til stillelesing på skolen og hjemme.

LESETID (20 min)

Strukturen er organisert rundt tre hovedpunkter: Samling, lånetid og lesetid. Legg merke til at lånetida er den korteste. Den er satt til maks 5 minutter. Det er fordi læreren legger vekt på å presentere bøker for elevene. Men det er ikke bare læreren som presenterer bøker for elever, elevene presenterer også bøker for hverandre. På den måten slipper elevene å lete etter bøker de har lyst til å lese. De får hjelp og veiledning fra både lærere og medelever. Det utvikles med andre ord en god lesekultur, og elevene blir vant til å snakke om bøker med hverandre.

(Hjellup, 2018, s.159)

3. Åpent skolebibliotek i friminutt og etter skoletid

Flere skoler har god erfaring med å ha skolebiblioteket åpent i friminuttene. Praksisen varierer fra skole til skole. Man kan ha åpent i perioder, fordele trinn på ulike dager, ha «leseklubb» eller organisere tilbudet på andre måter. For mange elever kan det være et trygt sted å være, et rolig sted å få en pause fra alle inntrykk i en hektisk skolehverdag.

Åpent skolebibliotek kan også være et fint tilbud i forbindelse med leksehjelp, samt aktivitets- og inkluderings tiltak etter skoletid.

Kildeliste:

Sammen om målene – Temaplan for kommunalområdet oppvekst i Skien kommune
<https://www.skien.kommune.no/media/ldjfvodn/temaplan-for-oppvekst-2024-2036.pdf>

Stortingsmelding 34, 5.1.2. En systematisk og motiverende lese- og skriveopplæring
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-34-20232024/id3052898/?q=skolebibliotek&ch=2#kap5-1-2>

Opplæringslova §15.5. Skolebibliotek
<https://lovdata.no/lov/2023-06-09-30/§15-5>

Forskrift til Opplæringslova §11 – 2. Skolebibliotek
<https://lovdata.no/forskrift/2024-06-03-900/§11-2>

Sammen om lesing – Leselyststrategien 2024-2030 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/sammen-om-lesing.-leselyststrategien-2024-2030/id3040859/>

Haugesund kommune: Skolebibliotekplan for Haugesund 2021-2025
https://www.skolebibliotek.no/wp-content/uploads/2021/11/Skolebibliotekplan_sidevis-2-1.pdf

Hjellup, Line red. (2018) Skolebiblioteket, læring og leseglede i grunnskolen Oslo: Cappelen Damm

Lesekommisjonen
[Lesekommisjonen](#)

Oslo kommune: Kvalitetsutviklingsplan for skolebibliotekene i Oslo
https://aktuelt.osloskolen.no/siteassets/nyheter/skolebibliotek_kvalitetsplan2020.pdf

Oslo kommune: Skolebibliotekstandard for Osloskolen
https://aktuelt.osloskolen.no/siteassets/nyheter/skolebibliotekstandard_ude_2020.pdf

Skolebibliotek.no – «Skolebibliotekassistenter»
<https://www.skolebibliotek.no/drift-av-skolebiblioteket/skolebibliotekassistenter/>

Deler av planen er inspirert av og hentet fra Oslo og Haugesund kommuners planer for skolebibliotek. Det er innhentet tillatelse til dette fra Siri Vikse, Biblioteksjef i Haugesund og Cathrine Bergan, Fagansvarlig for skolebibliotek i Oslo.

